Japansk prydkvæde

Chaenomeles japonica

Kort fortalt

- *Chaenomeles japonica* – rosenfamilien (Rosaceae).
- Hjemmehørende i Japan.
- Lav, tornet, løvfældende busk med små, blanke blade.
- Orangerøde til røde blomster tidligt om foråret, ofte før bladene; om efteråret små, gule, duftende frugter.
- Ude hele året i sol; om vinteren beskyttes skålen mod hård frost.
- Tåler beskæring godt; formes lige efter blomstringen, så blomsterknopperne bevares.
- Frøene lægges i blød og får 2–3 måneder i køleskab; frøplanter blomstrer ofte først efter 3–5 år.

Det kan du se frem til

Med frøene af japansk prydkvæde har du grundlaget for en vinterhårdfør, blomstrende bonsai, som du selv former fra den første spire. Frøene skal først have 2–3 måneder i køleskabet, og derefter viser de første kimplanter sig typisk efter 3–4 uger. De første år lader du de unge planter vokse sig kraftige. Blomsterne kommer typisk efter 3–5 år – og da frøplanter ikke er ens, kan farven variere.

Mange forbinder bonsai med et færdigt lille træ fra butikken. Med frø starter du et skridt tidligere – og det giver dig noget, et købt træ aldrig kan: Du bestemmer selv formen fra den første spire, og du kan dyrke arter, der sjældent eller aldrig sælges som færdige bonsai. Det kræver tålmodighed, for der går nogle år, før frøplanten er blevet til et egentligt bonsaitræ. Til gengæld er træet dit eget fra start til slut. Herunder finder du det, du skal vide for at komme godt fra start med netop denne art.

Introduktion

Japansk prydkvæde (*Chaenomeles japonica*) er en lav, løvfældende busk fra rosenfamilien – i familie med æble, pære og kvæde. Den vokser vildt i Japan på solrige skråninger, i krat og langs skovbryn. Busken bliver sjældent mere end ca. 1 m høj, men breder sig gerne til siderne med nye skud fra roden. Grenene er tornede, og bladene er små og blanke. Tidligt om foråret, ofte mens grenene endnu er bare, kommer de skålformede, orangerøde til røde blomster på op til ca. 4 cm; enkelte blomster kan komme senere på sommeren. Om efteråret modner små, gule, æbleformede frugter med en kraftig duft. De kan bruges til gelé og saft, men kernerne indeholder giftstoffer og skal fjernes, og frugterne er ikke til dyr. I Japan hedder arten kusaboke. Som bonsai værdsættes den for de tidlige blomster og den tætte forgrening. Frøplanter er ikke ens: Blomsterfarve og vækst kan variere, og de blomstrer typisk først efter 3–5 år.

Formering

Frøene skal have en kold periode, før de spirer. Læg dem i lunkent vand i 24 timer, bland dem med let fugtigt sand i en lukket pose, og stil posen i køleskabet ved ca. 2–5 °C i 2–3 måneder – ikke i fryseren. Se til posen hver 2. uge; spirer nogle af frøene allerede, sås de med det samme. Så derefter frøene ca. 1 cm dybt i fugtig såjord eller kokos-såmuld, og hold dem jævnt fugtige ved ca. 15–20 °C. De første kimplanter viser sig typisk efter 3–4 uger; ikke alle frø spirer. Når kimplanterne har fået de første rigtige blade, prikles de ud i enkelte potter med priklejord.

Sikkerhed: Frø, næringsstoffer og dyrkningsmedier er ikke beregnet til at spise – hverken for mennesker eller dyr. Nogle arter er giftige, så opbevar dem utilgængeligt for børn og dyr.

Placering og lys

Japansk prydkvæde skal stå lyst til solrigt fra forår til efterår – i fuld sol blomstrer den bedst. I halvskygge vokser den fint, men sætter færre blomster. Kimplanter, der er sået inde, vænnes gradvist til at stå ude og flyttes først ud, når der ikke længere er risiko for nattefrost.

Vanding og næringsstoffer

Hold dyrkningsmediet jævnt fugtigt i vækstsæsonen, men undgå, at det står vådt. Vand grundigt, når overfladen er ved at være tør; om vinteren vandes sparsomt. Fra blomstringen er slut og til og med september gives flydende bonsai-næring hver 3. uge; organisk langtidsnæring kan også bruges.

Dyrkningsmedie

Japansk prydkvæde stiller ikke store krav, men dyrkningsmediet skal være veldrænet. Færdig bonsai-jord er et godt grundlag; til unge planter passer priklejord med kvartssand. Unge planter omplantes hvert 2.–3. år, enten tidligt om foråret eller om efteråret efter løvfald.

Beskæring

Lad de unge planter vokse frit de første år, så de bliver kraftige. Blomsterknopperne sidder på korte sideskud fra året før. Den vigtigste beskæring sker derfor lige efter blomstringen: Skær de lange skud tilbage, og form busken. Når nye skud om sommeren har dannet 5–6 blade, kortes de ind til 2–3 blade. Skærer du alle skud kraftigt tilbage om efteråret, fjerner du også næste forårs blomster. Rodskud, som busken danner, kan fjernes efter løvfald eller ved omplantning. Brug handsker – tornene er skarpe.

Vinteropbevaring

Japansk prydkvæde er hårdfør og skal have en kold vinter for at kunne hvile. Lad busken stå ude, også når bladene falder om efteråret – let frost skader ikke. I en skål er rødderne dog langt mere udsatte end i jorden, og når dyrkningsmediet fryser hårdt, kan skålen sprænge. Beskyt derfor skålen i god tid, når der er udsigt til flere døgn med frost eller nattefrost under ca. -5 °C: Grav skålen ned i haven, så kun stamme og krone er over jorden, og dæk jorden med blade – eller stil skålen i tørt sand i en flamingokasse. Du kan også stille busken i et koldt, helst frostfrit udhus eller en garage; når bladene er faldet, behøver den ikke lys. Kimplanter i deres første vinter skal altid stå frostfrit, fx i et uopvarmet rum ved 0–5 °C. Vand sparsomt, så dyrkningsmediet ikke tørrer helt ud, og giv ingen næring. Når knopperne begynder at svulme om foråret, skal busken igen stå lyst, og de nye skud beskyttes mod sen nattefrost.

Vigtige dyrkningstips

Det meste, der går galt ved såning, skyldes for meget vand eller for lidt lys. Jeg anbefaler et let, næringsfattigt såmedie som såjord eller kokos-såmuld, så de fine rødder ikke rådner. Når kimplanterne skal prikles, giver priklejord med kvartssand god dræning og et stabilt rodnet. Senere, når træet skal formes som bonsai, er min færdigblandede bonsai-jord et godt grundlag. Hav tålmodighed: Frø fra samme pose spirer ikke altid samtidig, så lad såbakken stå, selvom de første kimplanter allerede er kommet op.